

 <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2026-2-62-68>

 <https://orcid.org/0000-0003-0519-3406>

КОХАН Лариса

кандидатка педагогічних наук, доцентка,
доцентка кафедри української філології та міжкультурної комунікації,
Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова;
викладачка-методистка Харківського музичного фахового коледжу ім. Б.М. Лятошинського

 lara.kokhan@gmail.com

 <https://orcid.org/0000-0003-4954-1804>

КОХАН Людмила

докторка філософії з музичного мистецтва, старша викладачка кафедри сценічної мови,
Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського;
викладачка Харківського музичного фахового коледжу ім. Б.М. Лятошинського

 kokhan.luda@gmail.com

 <https://orcid.org/0009-0001-0673-0288>

ЛІТВІНОВА Олена

старша викладачка кафедри української філології та міжкультурної комунікації,
Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова;

 elena0litvinova@gmail.com

 <https://orcid.org/0000-0001-5305-6751>

САРАЄВА Ольга

кандидатка історичних наук, доцентка,
доцентка кафедри української філології та міжкультурної комунікації,
Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова;

 saraeva.ov84@gmail.com

УДК 378.147:37.018.43:001.895(045)

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті досліджено особливості викладання гуманітарних дисциплін у закладах вищої освіти в умовах дистанційного навчання. Актуальність теми зумовлена сучасними трансформаційними процесами в освітньому середовищі, пов'язаними з цифровізацією суспільства, глобалізацією освіти та впровадженням дистанційних технологій навчання. Цей формат навчання розглядається як стійка тенденція розвитку сучасної освіти, що потребує переосмислення традиційних підходів до викладання гуманітарних дисциплін.

У статті проаналізовано теоретичні засади дистанційного навчання, зокрема концепцію цифрової трансформації освіти, а також сучасні наукові підходи до організації освітнього процесу в цифровому середовищі. Особливу увагу приділено ролі цифрових технологій, інтерактивних методів навчання та академічної підтримки здобувачів освіти.

Визначено, що специфіка викладання гуманітарних дисциплін у дистанційному форматі полягає у трансформації педагогічної взаємодії, посиленні ролі самостійної роботи здобувачів освіти, необхідності підтримки комунікативної активності та розвитку критичного мислення.

Розглянуто особливості використання цифрових платформ і мультимедійних ресурсів у викладанні української мови як іноземної, англійської мови, країнознавства та мистецтвознавчих дисциплін.

Установлено, що ефективність дистанційного навчання залежить від рівня цифрової компетентності викладача, якості організації

навчальної взаємодії, рівня мотивації здобувачів освіти та системної академічної підтримки.

Водночас виявлено низку проблем, зокрема труднощі адаптації здобувачів освіти, зниження рівня комунікації та складність контролю результатів навчання.

Обґрунтовано необхідність удосконалення методик викладання гуманітарних дисциплін у дистанційному форматі, розроблення ефективних моделей навчальної взаємодії та інтеграції дистанційного й традиційного навчання у вищій освіті.

Ключові слова: дистанційне навчання; гуманітарні дисципліни; вища освіта; цифрова компетентність; комунікативна компетентність; інтерактивні методи навчання; академічна підтримка.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку вищої освіти характеризується глибокими трансформаційними процесами, зумовленими цифровізацією суспільства, глобалізацією освітнього простору та активним упровадженням дистанційного навчання. У цих умовах дистанційне навчання перестає бути лише альтернативною або тимчасовою формою організації освітнього процесу й набуває статусу невід'ємного складника сучасної освітньої системи, що визначає нові підходи до викладання навчальних дисциплін, зокрема гуманітарного циклу.

Актуальність проблеми зумовлена тим, що гуманітарні дисципліни мають специфічний характер, оскільки спрямовані на розвиток комунікативної, культурної та критично-мисленнєвої компетентностей здобувачів освіти. Їх ефективне викладання традиційно базується на безпосередній взаємодії викладача та студента, діалозі, дискусії, інтерпретації текстів і культурних явищ.

У дистанційному форматі ці складові зазнають суттєвої трансформації, що створює як нові можливості (розширення доступу до ресурсів, індивідуалізація навчання, використання мультимедійних засобів), так і значні труднощі (зниження рівня комунікації, мотивації, ускладнення контролю навчальних досягнень).

Додаткової актуальності дослідженню надають сучасні соціально-освітні виклики, зокрема пандемія COVID-19 та воєнний стан в Україні, які зумовили масовий перехід закладів вищої освіти до дистанційного формату. У цих умовах виникла потреба у швидкій адаптації педагогічних практик до цифрового середовища, що особливо складно реалізувати у сфері гуманітарних дисциплін, де провідною є жива комунікація та міжособистісна взаємодія.

Незважаючи на значну кількість наукових досліджень, присвячених дистанційному навчанню, питання особливостей викладання саме гуманітарних дисциплін у дистанційному форматі залишаються недостатньо розробленими. Зокрема, потребують уточнення ефективні методики організації навчальної взаємодії, способи підтримки мотивації здобувачів освіти, а також умови забезпечення якості освітнього процесу в цифровому середовищі.

Отже, актуальність дослідження зумовлена необхідністю наукового осмислення особливостей викладання гуманітарних дисциплін в умовах дистанційного навчання у вищій освіті, що сприятиме вдосконаленню педагогічних підходів і підвищенню ефективності освітнього процесу в сучасних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема викладання гуманітарних дисциплін в умовах дистанційного навчання у вищій освіті набула особливої актуальності в контексті глобальної цифровізації та трансформації освітнього середовища. Сучасні наукові підходи засвідчують, що дистанційне навчання розглядається не лише як вимушена форма організації освітнього процесу, спричинена пандемією COVID-19 та воєнними викликами, а як стійка тенденція розвитку сучасної освіти, що визначає нові підходи до викладання гуманітарних дисциплін.

Теоретичне підґрунтя дистанційного навчання пов'язане з концепцією цифрової трансформації освіти. У дослідженні В. Бикова обґрунтовано, що формування інформаційно-цифрового освітнього простору створює принципово нові можливості для організації дистанційного навчання, зокрема забезпечує відкритість, гнучкість і безперервність освітнього процесу (Биков, 2019). У цьому контексті дистанційне навчання постає як ефективний інструмент індивідуалізації навчання та розширення доступу до освітніх ресурсів.

Подальший розвиток ідей цифрового освітнього середовища представлено у праці О. Овчарук, де дистанційне навчання визначається як комплексна система, що інтегрує цифрові ресурси, платформи управління навчанням і засоби онлайн-комунікації (Овчарук та ін., 2022). Такий підхід підкреслює, що ефективність дистанційного навчання гуманітарних дисциплін залежить не лише від технологічного забезпечення, а й від методично виваженого використання цифрових інструментів у навчальному процесі.

У дослідженні О. Шпарик дистанційне навчання розглядається як складова сучасної освітньої парадигми, що базується на принципах персоналізації, розвитку цифрових компетентностей і впровадження інноваційних технологій (Шпарик, 2021). Це особливо актуально для гуманітарних дисциплін, де важливу роль відіграють інтерпретаційні процеси, комунікація та формування критичного мислення.

Зарубіжні дослідження акцентують увагу на специфіці організації дистанційного навчання та чинниках його ефективності. Зокрема, Н. Balalle (2024) доводить, що використання гейміфікації та інтерактивних цифрових технологій у дистанційному навчанні суттєво підвищує рівень залученості студентів. У свою чергу Farrell і Brunton (2020) підкреслюють, що ефективність дистанційного навчання залежить від збалансованого поєднання академічної підтримки, соціальної взаємодії та сформованих навичок саморегуляції здобувачів освіти.

Проблема адаптації студентів до дистанційного навчання розкрита в дослідженні Kubikova et al. (2024), де визначено як переваги дистанційного навчання – гнучкість, автономність і доступність, так і його ризики, серед яких зниження мотивації, соціальна ізоляція та труднощі самоорганізації. Для гуманітарних дисциплін ці аспекти є особливо значущими, оскільки їх опанування значною мірою ґрунтується на безпосередній комунікації та дискусії.

Важливим чинником ефективності дистанційного навчання є також організація

академічної підтримки студентів. Walsh et al. (2024) наголошують, що дистанційне навчання потребує системного супроводу, який включає консультаційну допомогу, використання цифрових ресурсів та індивідуалізований підхід до навчання.

Особливого значення набуває трансформація ролі викладача в умовах дистанційного навчання. У дослідженні Kurchuk, Litvinchuk і Danyliuk (2025) підкреслюється, що цифрова компетентність викладача є визначальним чинником ефективності освітнього процесу, а сам викладач виступає фасилітатором і модератором навчальної взаємодії у цифровому середовищі.

У контексті української освітньої практики дослідження Westerlund et al. (2023) та Venzhynovych et al. (2021) засвідчують, що дистанційне навчання гуманітарних дисциплін сприяло активному впровадженню цифрових платформ (Moodle, Zoom, Google Meet), інтерактивних методів навчання, зокрема проектною діяльністю, дискусій і мультимедійних технологій, що підвищує ефективність засвоєння навчального матеріалу.

Узагальнення результатів аналізу наукових джерел дає підстави стверджувати, що дистанційне навчання гуманітарних дисциплін у вищій освіті характеризується інтеграцією цифрових технологій, трансформацією ролі викладача, посиленням самостійної діяльності студентів та активним використанням інтерактивних і мультимедійних методів. Водночас ефективність дистанційного навчання значною мірою залежить від рівня мотивації студентів, якості організації навчальної взаємодії та наявності належної академічної підтримки.

Разом із тим аналіз досліджень свідчить, що дистанційне навчання супроводжується низкою проблем, зокрема технічними труднощами, нерівним доступом до цифрових ресурсів, недостатнім рівнем цифрової компетентності учасників освітнього процесу, а також психологічними бар'єрами, пов'язаними зі зниженням рівня комунікації та соціальної взаємодії.

Отже, незважаючи на значну кількість наукових праць, присвячених дистанційному навчанню, подальшого дослідження потребують питання вдосконалення методик викладання гуманітарних дисциплін у дистанційному форматі, забезпечення ефективної комунікації в онлайн-середовищі, підвищення рівня залученості здобувачів освіти, а також розроблення моделей інтеграції традиційного та дистанційного навчання у вищій освіті.

Метою статті є теоретичне обґрунтування та практичний аналіз особливостей викладання гуманітарних дисциплін у закладах вищої освіти в умовах дистан-

ційного навчання, визначення ефективних форм, методів і засобів організації навчальної взаємодії у цифровому освітньому середовищі, а також виявлення проблем і перспектив підвищення якості гуманітарної підготовки здобувачів освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний етап розвитку вищої освіти характеризується інтенсивними трансформаційними процесами, зумовленими впливом цифровізації, глобалізації освітнього простору та зміною парадигми педагогічної взаємодії. У цьому контексті викладання гуманітарних дисциплін зазнає концептуального переосмислення, що проявляється у переході від традиційно репродуктивних моделей навчання до інтерактивних, студентоцентризованих та компетентно орієнтованих підходів. Теоретико-методологічним підґрунтям зазначених змін слугує концепція цифрової трансформації освіти, яка передбачає формування відкритого, гнучкого та безперервного освітнього середовища (Биков, 2019), у межах якого дистанційне навчання постає не лише організаційною формою освітнього процесу, а й багатифункціональним дидактичним інструментом індивідуалізації та диференціації навчання.

У зазначеному контексті цифрове освітнє середовище, що інтегрує системи управління навчанням (LMS), мультимедійні ресурси та засоби синхронної й асинхронної комунікації, виступає ключовим чинником модернізації методики викладання гуманітарних дисциплін (Овчарук та ін., 2022). Зокрема, у процесі навчання української мови як іноземної доцільним є застосування платформ Moodle та Google Classroom як інструментів організації когнітивно-діяльної активності здобувачів освіти. Так, у межах опрацювання тематичного модуля «Сім'я» реалізуються різнорівневі завдання репродуктивного, реконструктивного та продуктивного характеру, що передбачають встановлення відповідностей між лексичними одиницями та візуальними образами, виконання тестових вправ на засвоєння словникового мінімуму, перебудову речень і трансформацію граматичних конструкцій, складання діалогів за зразком, а також створення власних мовленнєвих продуктів, зокрема відеопрезентацій на тему «Моя сім'я», написання есе та запис аудіонологов. Така багаторівнева організація навчальної діяльності забезпечує інтегроване формування комунікативної, соціокультурної та дискурсивної компетентностей, тоді як використання інтерактивних вправ на аудіювання, зокрема роботи з автентичними відеоматеріалами, та синтаксичного моделювання сприяє розвитку як рецеп-

тивних, так і продуктивних видів мовленнєвої діяльності.

У площині викладання іноземних мов дистанційне навчання актуалізує проблему розвитку цифрової компетентності та автономії здобувачів освіти (Шпарик, 2021). У цьому аспекті ефективним є впровадження гейміфікованих цифрових ресурсів, таких як Quizlet, Kahoot, Wordwall, використання яких забезпечує створення інтерактивних словникових карток із професійною лексикою, організацію онлайн-вікторин із елементами змагальності та моделювання ситуацій ділового спілкування, зокрема презентації проекту, проходження співбесіди чи ведення переговорів. Такий підхід не лише інтенсифікує процес засвоєння навчального матеріалу, а й сприяє формуванню функціональної іншомовної комунікативної компетентності.

Особливого значення в умовах дистанційного навчання набуває організація комунікативно орієнтованої взаємодії, яка реалізується через використання інтерактивних форм і методів навчання. Зокрема, у межах онлайн-занять активно застосовуються дискусії на платформах Zoom або Google Meet, під час яких студенти обговорюють актуальні теми, наприклад «Освіта в Україні», дебати щодо переваг і недоліків дистанційного навчання, а також групові проекти, спрямовані на створення спільних презентацій або дослідницьких робіт. Водночас упровадження методу «перевернутого класу» дозволяє винести теоретичний матеріал у площину самостійного опрацювання, натомість синхронний час використати для аналітичної та інтерпретаційної діяльності, що сприяє розвитку критичного мислення здобувачів освіти.

Викладання країнознавчих дисциплін у дистанційному форматі також характеризується розширенням дидактичного інструментарію. Йдеться насамперед про такі навчальні курси, як «Країнознавство», «Лінгвокраїнознавство», «Культурологія», «Історія та культура України», «Міжкультурна комунікація», «Україна в європейському культурному просторі», які спрямовані на формування цілісного уявлення про соціокультурні особливості країни, її історичний розвиток, культурні традиції та ціннісні орієнтири. У межах зазначених дисциплін дистанційне навчання відкриває широкі можливості для інтеграції мультимедійних ресурсів і цифрових технологій.

Зокрема, під час вивчення теми «Культурна спадщина України» в курсах «Країнознавство» або «Історія та культура України» студенти здійснюють віртуальні екскурсії об'єктами світової спадщини ЮНЕСКО, аналізують відеоматеріали про історико-

культурні пам'ятки та виконують дослідницько-проектні завдання. Наприклад, у межах дисципліни «Міжкультурна комунікація» здобувачі освіти можуть створювати порівняльні презентації на тему культурних відмінностей між Україною та іншими країнами, а в курсі «Лінгвокраїнознавство» – досліджувати мовні репрезентації національно-культурних реалій через аналіз автентичних текстів і медіаматеріалів. Також ефективною є практика розроблення міні-проектів у форматі віртуальних туристичних маршрутів, у межах яких студенти презентують культурні локації певного регіону України, поєднуючи історичну, мовну та мистецьку інформацію.

Такий підхід забезпечує формування не лише предметних знань, а й міжкультурної, соціокультурної та комунікативної компетентностей, сприяє розвитку аналітичного мислення та здатності до інтерпретації культурних явищ у широкому контексті.

Теоретико-методологічні засади викладання мистецьких дисциплін у сучасному освітньому просторі доцільно розглядати крізь призму концепцій театральної педагогіки та перформативного навчання, що ґрунтуються на ідеях тілесно-емоційної взаємодії, розвитку сценічної присутності та формування індивідуального творчого досвіду. Зокрема, у працях (Barba, 1995) акцентується увага на понятті «передекспресивного стану актора», що передбачає усвідомлену роботу з тілом, енергією та увагою як базисом сценічної виразності. У контексті дистанційного навчання ці положення трансформуються у формат відеотренінгів, самопостереження та аналітичного перегляду власних виступів, що сприяє розвитку професійної рефлексії здобувачів освіти. Застосування зазначеного підходу, наприклад, у курсі «Майстерність актора» дозволяє інтегрувати практики тілесної концентрації, роботи з імпульсом та ритмом навіть за умов опосередкованої цифрової взаємодії.

Водночас сучасні українські дослідники мистецької освіти, зокрема (Падалка, 2008) та (Рудницька, 2005) обґрунтовують необхідність компетентнісного та культурологічного підходів до викладання мистецтва, що передбачають інтеграцію емоційно-ціннісного досвіду, художнього мислення та інтерпретаційної діяльності студентів. У їхніх працях підкреслюється, що ефективність мистецької освіти значною мірою залежить від здатності викладача створювати умови для особистісно значущого переживання мистецького змісту, навіть у цифровому середовищі. З огляду на це, у дистанційному навчанні особливої актуальності набувають методи інтерпретації художніх творів, рефлексивного аналізу власної творчої

діяльності та залучення студентів до проектно-ї діяльності, що забезпечує цілісне поєднання когнітивного, емоційного та діяльнісного компонентів мистецької підготовки.

Практична реалізація окреслених теоретичних положень знаходить своє відображення у специфіці викладання мистецтвознавчих дисциплін, яка в умовах дистанційного навчання набуває нових форм і методичних підходів. Зокрема, у межах курсу «Майстерність актора» ефективним є виконання студентами етюдів на заданий емоційний стан із відеозаписом і подальшим самоаналізом, застосування вправ на розвиток уяви, побудованих на концепції «запропонованих обставин», а також організація онлайн-імпровізацій у форматі діалогічних сцен. Наприклад, студентам пропонується виконати етюд «Очікування», що передбачає відтворення стану внутрішнього напруження, здійснити відеозапис виконання та проаналізувати власні засоби сценічної виразності, зокрема міміку, пластику та інтонацію, що сприяє розвитку акторської рефлексії.

У процесі викладання дисципліни «Сценічна мова» доцільним є використання онлайн-тренінгів із розвитку дикції, що включають артикуляційні вправи та роботу зі скоромовками, запис аудіоматеріалів із подальшим фонетичним аналізом, а також інтерпретація текстів шляхом читання монологів із різними інтонаційними моделями. Наприклад, студент отримує завдання відтворити один і той самий текст у різних емоційних реєстрах, зокрема передаючи радість, тривогу та впевненість, що дозволяє формувати інтонаційну гнучкість і виразність мовлення.

У межах дисципліни «Вокал» дистанційний формат відкриває нові можливості для індивідуалізації навчання, зокрема через використання відеоуроків для опрацювання дихальних технік, запис виконання вокальних вправ із подальшим коментарем викладача та роботу з фонограмами і цифровими аудіоредакторами. Наприклад, студент виконує вправу на розвиток дихання, здійснює аудіо- або відеозапис і отримує індивідуалізований зворотний зв'язок щодо якості звуковедення, чистоти інтонування та тембральних характеристик голосу.

Крім того, у межах мистецтвознавчих дисциплін активно використовуються цифрові ресурси, зокрема віртуальні музеї, такі як Google Arts & Culture, цифрові галереї та мультимедійні платформи, що забезпечують можливість багатовимірного аналізу мистецьких творів. Так, під час вивчення теми «Європейське мистецтво ХХ століття» студенти здійснюють порівняльний аналіз художніх напрямів, зокрема експресіонізму,

кубізму та сюрреалізму, використовуючи цифрові репродукції та відеоматеріали.

Важливим компонентом освітнього процесу є також організація творчої діяльності студентів, що передбачає створення власних цифрових продуктів, зокрема подкастів із аналізом театральних постановок, відеопрезентацій із інтерпретацією музичних творів, а також віртуальних виставок із добором і коментуванням художніх робіт. Така діяльність сприяє розвитку креативності, критичного мислення та здатності до саморефлексії.

Водночас дистанційний формат навчання актуалізує проблему підтримки мотивації та залученості здобувачів освіти. У цьому контексті ефективним є використання елементів гейміфікації, зокрема рейтингових систем, цифрових бейджів і накопичувальних балів (Balalle, 2024), що стимулює активну участь студентів у навчальному процесі. Не менш важливим є питання адаптації студентів до умов дистанційного навчання, що супроводжується труднощами самоорганізації та зниженням рівня соціальної взаємодії (Kubikova et al., 2024). У зв'язку з цим особливої ваги набуває чітка структуризація навчального курсу, систематичний зворотний зв'язок і організація регулярної комунікації між викладачем і студентами.

Академічна підтримка здобувачів освіти реалізується через систему онлайн-консультацій, індивідуальних завдань і використання цифрових інструментів оцінювання (Walsh et al., 2024), що забезпечує персоналізований супровід навчальної діяльності. У контексті цифровізації освіти трансформуються і роль викладача, який виступає не лише джерелом знань, а й фасилітатором, модератором і наставником освітнього процесу (Kurchyk et al., 2025).

Таким чином, викладання гуманітарних, зокрема мистецтвознавчих дисциплін у дистанційному форматі постає як комплексна багатовимірна педагогічна система, що інтегрує цифрові технології, комунікативно орієнтовані методи навчання та творчо-практичні підходи, забезпечуючи формування ключових і професійних компетентностей здобувачів вищої освіти.

Висновки. У результаті дослідження встановлено, що дистанційне навчання є невід'ємним складником сучасної вищої освіти та суттєво впливає на трансформацію процесу викладання гуманітарних дисциплін. З'ясовано, що його впровадження зумовлює зміну характеру педагогічної взаємодії, посилення ролі цифрових технологій та переорієнтацію освітнього процесу на студентоцентровану модель навчання.

Визначено, що основними особливостями викладання гуманітарних дисциплін у дистанційному форматі є інтеграція цифрових освітніх платформ і мультимедійних ресурсів, активне використання інтерактивних методів навчання, посилення ролі самостійної роботи студентів, а також трансформація функцій викладача, який виступає фасилітатором і організатором навчальної взаємодії.

Підтверджено, що результативність навчального процесу гуманітарних дисциплін значною мірою залежить від рівня цифрової компетентності викладача, якості організації комунікації у цифровому середовищі, рівня мотивації здобувачів освіти та наявності системної академічної підтримки.

Водночас ідентифіковано низку проблем, зокрема зниження рівня безпосередньої комунікації, труднощі адаптації студентів до дистанційного формату, недостатній рівень цифрової підготовки учасників освітнього процесу та складність оцінювання результатів навчання.

Отже, ефективне викладання гуманітарних дисциплін у дистанційному форматі потребує комплексного вдосконалення методичних підходів, підвищення цифрової компетентності викладачів і здобувачів освіти, а також забезпечення якісної навчальної взаємодії та академічної підтримки в умовах цифрового освітнього середовища.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з поглибленням теоретичного осмислення та практичної реалізації дистанційного навчання гуманітарних дисциплін, зокрема з вивченням умов підвищення якості освітнього процесу, розвитку цифрової освітньої взаємодії та забезпечення стійкої мотивації здобувачів освіти.

Список бібліографічних посилань

- Биков, 2019 – Биков, В.Ю. (2019). Цифрова трансформація суспільства і розвиток комп'ютерно-технологічної платформи освіти і науки України. *Інформаційно-цифровий освітній простір України: трансформаційні процеси і перспективи розвитку*: Матеріали методологічного семінару НАПН України. 4 квітня 2019 р. / За ред. В.Г. Кременя, О.І. Ляшенка. Київ. (С. 20–26). URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/718692/>
- Овчарук та ін., 2022 – Овчарук, О.В., Гриценчук, О.О., Іванюк, І.В., Карташова, Л.А., Кравчина, О.Є., Лещенко, М.П., Малицька, І.Д. (2022). Розвиток інформаційно-цифрового навчального середовища закладу загальної середньої освіти: методичний посібник. Київ: ЦО НАПН України. 223 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/734207/>
- Падалка, 2008 – Падалка, Г. (2008). Педагогіка мистецтва (теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). Київ: Освіта України. 274 с. URL: <https://www.scribd.com/document/718637676/>
- Рудницька, 2005 – Рудницька, О. (2005). Педагогіка: загальна та мистецька: навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан. 360 с. URL: <https://bohdan->

books.com/upload/iblock/560/560fc615be7f2c4f530c49a60f4b5fc4.pdf?srsrltid

- Шпарик, 2021 – Шпарик, О. (2021). Концептуальні засади цифрової трансформації освіти: європейський та американський дискурс. *Український педагогічний журнал*, (4): 65–76. Doi: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2021-4-65-76>
- Balalle, 2024 – Balalle, H. (2024). Exploring student engagement in technology-based education in relation to gamification, online/distance learning, and other factors: A systematic literature review. *Social Sciences & Humanities Open*, 9: 100870. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.ssaho.2024.100870>
- Barba, 1995 – Barba, E. (1995). The paper canoe: A guide to theatre anthropology. Routledge. 208 p. URL: <https://www.routledge.com/The-Paper-Canoe-A-Guide-to-Theatre-Anthropology/Barba/p/book/9780415116749>
- Farrell, Brunton, 2020 – Farrell, O., Brunton, J. (2020). A balancing act: A window into online student engagement experiences. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 17, Article 25. Doi: <https://doi.org/10.1186/s41239-020-00199-x>
- Kubikova et al., 2024 – Kubikova, K., Bohacova, A., Slowik, J., & Pavelkova, I. (2024). Student adaptation to distance learning: An analysis of the effectiveness, benefits and risks of distance education from the perspective of university students. *Social Sciences & Humanities Open*, 9: 100875. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.ssaho.2024.100875>
- Kupchuk et al., 2025 – Kupchuk, L., Litvinchuk, A., Danyliuk, O. (2025). Digital competency of university language teachers in Ukraine. *JALT CALL Journal*, 21(2). Doi: <https://doi.org/10.29140/jaltcall.v21n2.102631>
- Venzhynovych et al., 2021 – Venzhynovych, N., Poluzhyn, M., Banyoi, V., Kharkivska, O. (2021). Means of foreign language teaching during COVID-19 pandemic in Ukraine. *Arab World English Journal (AWEJ), Special Issue on COVID-19 Challenges*, (1): 95–106. Doi: <https://doi.org/10.24093/awej/covid.7>
- Walsh et al., 2024 – Walsh, C., Bragg, L. A., Heyeres, M., Yap, A., & Ratchiff, M. (2024). A systematic literature review of online academic student support in higher education. *Online Learning Journal*, 28(2). Doi: <https://doi.org/10.24059/olj.v28i2.3954>
- Westerlund et al., 2023 – Westerlund, R., Chugai, O., Petrenko, S., & Zuyenok, I. (2023). Teaching and learning English at higher educational institutions in Ukraine through pandemics and wartime. *Advanced Education*, 22: 12–26. Doi: <https://doi.org/10.20535/2410-8286.283353>

References

- Bykov, V.Yu. (2019). Digital transformation of society and the development of the computer-technological platform of education and science of Ukraine. *Information and digital educational space of Ukraine: transformational processes and development prospects*: Materials of the methodological seminar of the National Academy of Sciences of Ukraine. April 4, 2019. In V.G. Kremen, O.I. Lyashenko (Eds.). Kyiv. (Pp. 20–26). URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/718692/> [in Ukr.].
- Ovcharuk, O.V., Hrytsenchuk, O.O., Ivanyuk, I.V., Kartashova, L.A., Kravchyna, O.E., Leshchenko, M.P., Malytska, I.D. (2022). Development of the information and digital educational environment of a general secondary education institution: a methodological manual. Kyiv: Information and Digital Association of the National Academy of Sciences of Ukraine. 223 p. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/734207/> [in Ukr.].
- Padalka, G. (2008). Pedagogy of Art (Theory and Methods of Teaching Art Disciplines). Kyiv: Osvita Ukrainy. 274 p. URL: <https://www.scribd.com/document/718637676/> [in Ukr.].

- Rudnytska, O. (2005). *Pedagogy: general and artistic: textbook*. Ternopil: Textbook – Bohdan. 360 p. URL: <https://bohdan-books.com/upload/iblock/560/560fc615be7f2c4f530c49a60f4b5fc4.pdf?srsrltid> [in Ukr.].
- Shparyk, O. (2021). Conceptual foundations of digital transformation of education: European and American discourse. *Ukrainian Pedagogical Journal*, (4): 65–76. Doi: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2021-4-65-76> [in Ukr.].
- Balalle, 2024 – Balalle, H. (2024). Exploring student engagement in technology-based education in relation to gamification, online/distance learning, and other factors: A systematic literature review. *Social Sciences & Humanities Open*, 9: 100870. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.ssaho.2024.100870>
- Barba, E. (1995). *The paper canoe: A guide to theatre anthropology*. Routledge. 208 p. URL: <https://www.routledge.com/The-Paper-Canoe-A-Guide-to-Theatre-Anthropology/Barba/p/book/9780415116749>
- Farrell, O., Brunton, J. (2020). A balancing act: A window into online student engagement experiences. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 17, Article 25. Doi: <https://doi.org/10.1186/s41239-020-00199-x>
- Kubikova, K., Bohacova, A., Slowik, J., & Pavelkova, I. (2024). Student adaptation to distance learning: An analysis of the effectiveness, benefits and risks of distance education from the perspective of university students. *Social Sciences & Humanities Open*, 9: 100875. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.ssaho.2024.100875>
- Kupchyk, L., Litvinchuk, A., Danyliuk, O. (2025). Digital competency of university language teachers in Ukraine. *JALT CALL Journal*, 21(2). Doi: <https://doi.org/10.29140/jaltcall.v21n2.102631>
- Venzhynovych, N., Poluzhyn, M., Banyoi, V., Kharkivska, O. (2021). Means of foreign language teaching during COVID-19 pandemic in Ukraine. *Arab World English Journal (AWEJ), Special Issue on COVID-19 Challenges*, (1): 95–106. Doi: <https://doi.org/10.24093/awej/covid.7>
- Walsh, C., Bragg, L. A., Heyeres, M., Yap, A., & Ratcliff, M. (2024). A systematic literature review of online academic student support in higher education. *Online Learning Journal*, 28(2). Doi: <https://doi.org/10.24059/olj.v28i2.3954>
- Westerlund, R., Chugai, O., Petrenko, S., & Zuyenok, I. (2023). Teaching and learning English at higher educational institutions in Ukraine through pandemics and wartime. *Advanced Education*, 22: 12–26. Doi: <https://doi.org/10.20535/2410-8286.283353>

KOKHAN Larysa

Ph.D in Pedagogy, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Ukrainian Philology and Intercultural Communication,
O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv;
Methodologist Lecturer in B.M. Liatoshynskyi Kharkiv Professional Music College

KOKHAN Lyudmila

Ph.D in Musical art, senior lecturer at the Department of stage language,
I.P. Kotlyarevsky Kharkiv National University of Art;
Lecturer of B.M. Liatoshynskyi Kharkiv Professional Music College

LITVINOVA Olena

Senior Teacher at the Department of Ukrainian Philology and Intercultural Communication,
O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv

SARAIIEVA Olha

Ph.D in History, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Ukrainian Philology and Intercultural Communication,
O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv

FEATURES OF TEACHING HUMANITIES DISCIPLINES IN DISTANCE LEARNING IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Summary. *Introduction. The relevance of the study is driven by contemporary transformations in higher education, particularly the digitalization of the educational environment and the active implementation of distance learning, which significantly reshape traditional approaches to teaching humanities disciplines.*

Purpose. The purpose of the article is to provide a theoretical justification and practical analysis of the features of teaching humanities disciplines in higher education under distance learning conditions, as well as to identify effective methods, forms, and tools for organizing the educational process in a digital environment.

Methods. The research is based on theoretical methods, including analysis, synthesis, and generalization of scientific literature, as well as a comparative analysis of modern approaches to distance learning. The study also includes an examination of pedagogical practices in teaching Ukrainian as a foreign language, English, and country studies.

Results. The findings indicate that distance learning significantly transforms the teaching of humanities disciplines by altering the nature of pedagogical interaction, strengthening the role of digital technologies, and increasing the importance of students' independent work. It has been established that effective teaching in a distance format requires the integration of interactive methods, digital

platforms, and multimedia tools. Particular emphasis is placed on maintaining student motivation, providing academic support, and fostering communicative and intercultural competencies. Practical examples demonstrate the effectiveness of online discussions, project-based learning, and virtual educational environments.

Originality. The scientific novelty of the study lies in a comprehensive analysis of the specific features of teaching humanities disciplines in distance learning conditions, with a particular focus on integrating digital technologies with communicative teaching methods and adapting them to the specifics of language and country studies courses.

Conclusion. It is concluded that distance learning is an integral component of modern higher education, requiring the continuous improvement of teaching methodologies, enhancement of educators' digital competence, and the development of effective models of interaction in a digital educational environment. Particular importance is attributed to the integration of distance and traditional learning approaches to ensure the quality of humanities education.

Keywords: distance learning; humanities disciplines; higher education; digital competence; communicative competence; interactive teaching methods; academic support.

Одержано редакцією 06.04.2026
Прийнято до публікації 13.04.2026